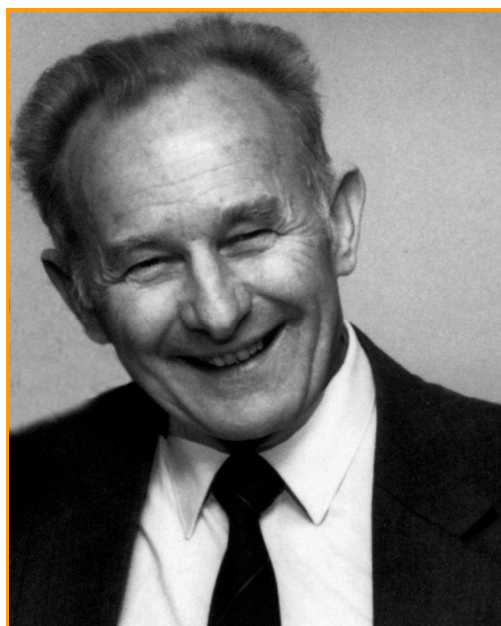

WSPOMNIENIE

Turyzm 2014, 24/1

<https://doi.org/10.18778/0867-5856.24.1.16>

PROFESOR KRZYSZTOF PRZECLAWSKI (1927–2014)

Krzysztof Przeclawski był wybitnym polskim naukowcem, znawcą turystyki, dydaktykiem i wychowawcą wielu pokoleń młodzieży akademickiej. Był absolwentem prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Stopień doktora i habilitację w zakresie nauk humanistycznych uzyskał w Polskiej Akademii Nauk. Tytuł profesora zwyczajnego otrzymał w 1995 r.

Profesor był cenionym wykładowcą socjologii turystyki w kraju w takich uczelniach, jak Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Szkoła Główna Planowania i Statystyki, Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie i Wyższa Szkoła Hotelarstwa, Gastronomii i Turystyki w Warszawie, i na świecie, m.in. w Międzynarodowym Ośrodku Studiów Wyższych nad Turystyką w Turynie (1968–1975). Przede wszystkim był związany z Uniwersytetem Warszawskim, szczególnie z Instytutem Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji.

Profesor Krzysztof Przeclawski to autor ponad stu prac naukowych, kilkuset publikacji, w tym kilkunastu

książek i licznych artykułów z zakresu socjologii turystyki, humanistycznych i etycznych podstaw turystyki, wychowania i resocjalizacji poprzez turystykę. Do najważniejszych należy zaliczyć: *Turystyka a wychowanie* (1973), *Socjologiczne problemy turystyki* (1979), *Humanistyczne podstawy turystyki* (1986), *Turystyka a świat współczesny* (1994), *Człowiek a turystyka – zarys socjologii turystyki* (1996), *Etyczne podstawy turystyki* (1997), *Turystyka a religie* (1999).

Życie to podróż to znamienny tytuł jednej z książek Profesora. W swojej podróży przez życie zawodowo, społecznie i prywatnie związany był z turystyką, zafascynowany podróżowaniem. Napisał: „moją pasją od zawsze były wędrówki i podróże”.

Podróżowanie po kraju i świecie było dla Niego nie tylko ulubioną formą aktywności, ale przedmiotem naukowych analiz i refleksji. Postrzegał turystykę we wszystkich jej aspektach, w całej jej złożoności. Definiował jako zjawisko psychologiczne, społeczne, ekonomiczne, przestrzenne i kulturowe. Swoje teoretyczne zainteresowania turystyką łączył z ogromną wiedzą filozoficzną i socjologiczną, co zaowocowało two-

rzeniem podstaw polskiej szkoły socjologii turystyki. Zbudował teoretyczne podstawy, określił funkcje, przedmiot i zakres tej dyscypliny naukowej. Analizował turystykę jako czynnik przemian społecznych i kulturowych, ważny dla dialogu międzykulturowego. Podkreślał wychowawcze i etyczne funkcje turystyki.

Szukał odpowiedzi na pytania: co turystyka znaczy dla człowieka?, jaka jest rola turystyki w przemianach społecznych i kulturowych współczesnych ludzi?, i twierdził, że „turystyka to przede wszystkim działanie człowieka”. Turystykę postrzegał „jako szansę rozwoju kraju i wychowania młodzieży”. To była wizja, która przyświecała jego dokonaniom. Miał dar skupiania ludzi wokół problemów, ważnych wydarzeń. Problemy współczesnej turystyki, która stawała się coraz bardziej zjawiskiem masowym, globalnym i komercjalizującym się, były dla Profesora inspiracjami założycielskimi i badawczymi. W roku 1987 wspólnie z gronem naukowców i ekspertów turystyki założył Polskie Stowarzyszenie Turystyki, którego celem jest wszechstronne popieranie turystyki i nauk o turystyce. Profesor był pierwszym jego prezesem (1988–1995), a następnie Honorowym Prezesem Stowarzyszenia, także inicjatorem I Kongresu Turystyki Polskiej w Warszawie w 1995 r. i twórcą jego hasła „Turystyka szansą rozwoju kraju”. Na kongresie tym zgłosił propozycję uchwalenia „Deklaracji Kongresu Turystyki Polskiej o potrzebie etyki w turystyce”.

W roku 1988 był jednym z członków założycieli Międzynarodowej Akademii Studiów nad Turystyką z siedzibą w Madrycie, której pierwsze spotkanie naukowe odbyło się rok później w Polsce.

Inicjował i kierował realizacją programów badawczych, m.in. jako członek kierownictwa międzynarodowego programu badawczego (1982–1990) pt. „Turystyka jako wynik przemian. Studia społeczno-kulturowe” (początkowo koordynowanego przez Ośrodek Nauk Społecznych w Wiedniu), a także jako kierownik Centralnego Programu Badań Podstawowych 08.06 „Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego” (1986–1990): realizowanego w Instytucie Turystyki, którego Profesor był wieloletnim dyrektorem (1983–1991), we współpracy ze wszystkimi ośrodkami naukowymi i osobami zajmującymi się w Polsce badaniami nad turystyką w różnych jej aspektach. W programie tym uczestniczyło około 300 osób.

Był członkiem wielu międzynarodowych towarzystw naukowych, w tym Międzynarodowego Stowarzyszenia Naukowych Ekspertów Turystyki, Międzynarodowego Towarzystwa Socjologicznego, oraz członkiem Zespołu Redakcyjnego „Animals of Tourism Research” wydawanego w Stanach Zjednoczonych, Komitetu Redakcyjnego czasopisma „Tourism” publikowanego przez Institute of Tourism w Zagrzebiu oraz redaktorem naczelnym „Problemów Turystyki” wydawanych w Instytucie Turystyki.

Nie sposób wymienić wszystkich dokonań Profesora Przeclawskiego, ani je ocenić. Zasłużony dla nauki, dla turystyki – uczonej i dydaktyk – kształcił, wychowywał, kształtował i inspirował. Cechowały Go wysokie umiejętności organizatorskie i duża inicjatywność, co odzwierciedlało się w całym Jego aktywnym życiu.

Za osiągnięcia naukowe, zawodowe i aktywne działania społeczne odznaczony był Krzyżami Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski i wieloma innymi odznaczeniami, również Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Warszawy i Odznaką Honorową za Zasługi dla Turystyki. Uhonorowany został również godnością doktora *honoris causa* Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie (w 2005 r.).

Wielki humanista, filozof i socjolog turystyki, przyjacielski wobec ludzi ze wszystkich środowisk i otwarty na poglądy innych. Emanował serdecznością i życzliwością. Taką postawę u wielu zaszczepił. Objawiło się to budowaniem serdecznej więzi w zespołach ludzkich, z jakimi miał do czynienia w uczelniach, instytutach i stowarzyszeniach.

Mówiliśmy o Nim „Krzysztof”, pokonując dystanse, zgodnie z Jego życzeniem. Dla wielu – serdeczny przyjaciel. Wszyscy, którzy znali Profesora, cenili Jego głęboką wiedzę, naukowe doświadczenie, skromność. Zawsze ciekawy ludzi i świata, zamilowany w jego nieustannym poznawaniu, w jednej ze swoich książek obiecał: „Jak będę po tamtej stronie – będę obserwować, jak się dalej toczą wydarzenia w Polsce i losy świata...”

Profesor Krzysztof Przeclawski – wspaniały, mądry i prawy Człowiek, oddany nauce, rodzinie, turystyce – zmarł 15 stycznia 2014 r. Turystyka poniosła niepowetowaną stratę.

Alicja Gotowt-Jeziorska
Prezes Polskiego Stowarzyszenia Turystyki